

**Joanna Stefańska, Armin Mikos
von Rohrscheidt, Makary
Górzyński**

**Waloryzacja turystyczno-kulturowa
powiatu tureckiego**

Turystyka Kulturowa nr 12, 38-43

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Materiały faktograficzne

Joanna Stefańska

Waloryzacja turystyczno-kulturowa powiatu tureckiego

1. Ankieta waloryzacyjna

Kategoria I Potencjalne cele turystyki kulturowej

I.A. Zabytki:

I.A. a obiekty sakralne:

Inny obiekt sakralny o znacznych walorach architektonicznych (za pierwsze trzy) (4)

Kościół par. śś. Stanisława i Mikołaja, drewniany, Malanów gm. Malanów (4)

Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, Turek (4)

Kościół drewniany. p.w. Narodzenia MB, Wyszyna (4)

Inna historyczna stale dostępna świątynia innych wyznań i religii (4)

Kościół Ewangelicko- Augsburgski w Turku (4)

I.A. b Zamki i pałace:

Ruina historycznego zamku/grodu/palacu niedostępna (za pierwsze trzy**) (1)**

Relikty zamku w Wyszynie (gm. Władysławów) z I połowy XVII w. (1)

Gozdów, gmina Kawęczyn, połowa XIX w.(1)

Korytków, gm. Turek datowany II połowa XIX w.(1)

I.A. c Inne zabytkowe obiekty architektoniczne i techniczne:

Budynek o znacznych walorach architektonicznych ZD (pierwsze trzy **) (4)

Ratusz miejski bud. 1867- 1876, Turek (4)

Domki tkackie, ul. Żeromskiego, Turek (4)

Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa Turek (4)

I.A. d Obiekty militarne:

Zachowana w niewielkiej części, dostępna linia umocnień*(2)

Brudzew, fortyfikacje ziemne, XVII w. (zachowane w postaci wałów z bastionami) (2)

I.B. Miejsca historyczne lub znaczące

I.B. a Budowle historyczne i monumenty:

Monumenty (pomniki) o znaczeniu regionalnym (do trzech) (2)

Pomnik Józefa Mehoffera (tzw. ławeczka Mehoffera)(2)

Pomniki lub obiekty małej architektury o znaczeniu lokalnym (do trzech**) (1)**

Pomnik Pamięci Nauczycieli (1)

Pomnik Ofiar Faszyzmu (1)

Miejsca związane z biografią osób o krajowym znaczeniu (pierwsze trzy) (2)

Kościół Najśw. Serca PJ w Turku: wielokrotne pobyty i wieloletnia aktywność twórcza Józefa Mehoffera – artysty nurtu Młodej Polski, twórcy polichromii i wystroju kościoła (a także patrona ulicy)(2)

Miejsca związane z biografią osób o regionalnym znaczeniu (pierwsze dwa) (1)

Miejsce zamieszkania Włodzimierza Pietrzaka – poety, krytyka literackiego, postaci znanej w polskich kręgach literackich okresu międzywojennego (1)

I.B. b. Cmentarze historyczne:

Inny cmentarz zabytkowy z ciekawymi obiektami sztuki sepulkralnej***(do dwóch)ZD (1)

cmentarz ewangelicko-augsburski, 1850 Turek (1)

cmentarz choleryczny, os. Zdrojki Lewe, XIX Turek (1)

I.D. Muzea i wystawy:

Muzea o znaczeniu lokalnym (do trzech***) (2)

Muzeum Rzemiosła Tkackiego Turek (2)

I.E. Eventy kulturowe

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu krajowym(do trzech) (6)

Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Włodzimierza Pietrzaka (6)

Ogólnopolski Przegląd Nieprofesjonalnej Twórczości Tkackiej (6)

Regularne eventy kultury masowej o znaczeniu regionalnym (do trzech) (4)

Turek, Kino Tur: Przegląd Studenckich Etiud Filmowych „ Klaps ”, Marzec (4)

Turkowskie Prezentacje Teatrów Ulicznych (4)

Spotkanie Teatralne Młodych „Czwarta Ściana” (4)

I.F. Kulturowa znacząca oferta przyrodnicza:

Ogród przy rezydencji, park kulturowany (za pierwsze dwa obiekty) (2)

Zespół dworski, pocz. XX w (dwór i park) Chocim gmina Kawęczyn (2)

Zespół dworsko-parkowy, pocz. .XIX w. Słodków gmina Tuliszków (2)

Materialne szlaki lub trasy w poszczególnych miejscowościach regionu (za pierwsze trzy) (3)

Szlak pomników przyrody i starych cmentarzy (3)

Pieszne i rowerowe ścieżki dydaktyczne „Bogdałów” gminy: Brudzew, Turek, Władysławów i Przykona (3)

Kategoria II Elementy obsługi turystycznej:

II. A. Infrastruktura turystyczna:

Hotel 5,4,3,2,1,- gwiazdkowe hostele schroniska kwatery zorganizowane (za pierwsze dwa obiekty każdej kategorii) (2)

Hotel:

„SŁAWA”, Hotel **

Adres: 62-700 Turek, ul. Komunalna 4

tel. 063 280 37 30 (2)

- „ARKADY”, Hotel *

Adres: 62-700 Turek, pl. H. Sienkiewicza 25

tel. 063 278 46 33

www.hotele.turek.pl

Kwatery zorganizowane:

- „DOM GÓRNIKA”,

Adres: 62-700 Turek, ul. Legionów Polskich 8

tel. 063 278 72 98 (2)

www.domgornika.turek.pl

- „KOLOSEUM”,

adres: 62-700 Turek, ul. Kaliska 14

tel. 063 278 39 70 (2)

Inne restauracje (za pierwszy obiekt) (1)

- RESTAURACJA „HACJENDA”

adres: 62-709 Malanów, ul. Turecka 27

tel. 063 288 39 98

Dodatkowe punkty za restauracje otwarte po godzinie 22.00 (za pierwszą) (1)

Restauracja „SŁAWA”, Turek

ul. Komunalna 4 7.00-23.00 (1)

II. B. Infrastruktura komunikacyjna:

Dworzec Autobusowy na miejscu(za pierwszy) (2)

Turek dworzec PKS (2)

Autostrada lub droga szybkiego ruchu w odległości mniejszej niż 20 km (za pierwsze dwie)(4)

Autostrada A2, zjazd Koło-Turek (4)

Całodobowa oferta Taxi na miejscu (1)

Postój Taxi (1)

Radio Taxi (1)

II. C. Promocja turystyczna:

Samodzielny udział regionu lub wchodzących w jego skład miejscowości, gmin lub obiektów w światowych prestiżowych targach turystycznych (za każde stoisko w roku do trzech) (3)

Międzynarodowe Targi Turystyczne ITB Berlin (3)

Samodzielny udział regionu lub innych podmiotów ,w krajowych targach turystycznych* (za każde stoisko do trzech)(2)

Międzynarodowe Targi Łódzkie „Na styku kultur”, corocznie (2)

Międzynarodowe Targi Turystyczne „TOUR SALON” w Poznaniu (2)

Kategoria III Pozostała oferta czasu wolnego:

III. A. Instytucje kultury:

Kino stałe(za pierwszy obiekt) (2)

Kino „Tur” (2)

III. B. Atrakcje krajobrazowe:

Pomniki przyrody (za pierwsze dwa) (1)

Dąb „Bartek” Malanów (1)

Głaz narzutowy Wrząca (1)

III. C. Oferta Sportowa, edukacyjna i rekreacyjna:**Baseny kryte ogólnie dostępne (za pierwszy obiekt)(2)**

Basen Ośrodka Sportu i Rekreacji, 62-700, Turek, Armii Krajowej (2)

Stale centra sportowe z ofertą ogólnodostępną (za pierwszy obiekt) (2)

Miejski Klub Sportowy „Tur” (2)

Szkoły i szkolenia sportowe ogólnodostępne (jeździeckie,lotnicze,inne)(pierwsze dwa)(1)

Stadnina Koni Huculskich „Skarbiec” Katarzyna i Andrzej Majewscy Młodzianów 26 (1)

Okręgowy Związek Lekkoatletyki (1)

Kategoria IV inne czynniki wspierające turystykę kulturową:**IV. A. Oferta shoppingu w regionie:****Galeria zakupów o znaczeniu regionalnym za pierwszy obiekt (4)**

"Galeria Staromiejska" Centra Handlowe Turek, pl. Wojska Polskiego 8 (4)

Wyniki:

za kategorię I: 78

za kategorię II: 21

za kategorię III: 9

za kategorię IV: 4

Razem za wszystkie kategorie :112

2. Ocena Powiatu Krotoszyńskiego z punktu widzenia turystyki kulturowej

W wyniku waloryzacji potencjał turystyczno-kulturowy mikroregionu został oceniony w kategorii „mały”, jednak w górnym przedziale tej kategorii. Na taką ocenę wpłynęła bardzo ograniczona liczba zachowanych w dobrym stanie, a także dostępnych turystycznie zabytków: dodatkowo wśród nielicznych potencjalnie atrakcyjnych obiektów szereg jest zagospodarowanych dla innych funkcji (np., jako ośrodki opieki albo siedziby banków, jak dawny gmach elektrowni i łaźni miejskiej w Turku. Jak dotychczas nie jest wykorzystywany znaczny potencjał turystyki industrialnej, generowany przez istniejące w powiecie wielkie zakłady przemysłu wydobywczego (kopalnia węgla brunatnego) i elektrownię. Liczba i ranga posiadanych obiektów i eventów kulturowych nie roszą także w przyszłości znacznych szans na stworzenie silnego ośrodka lub obszaru recepcyjnego turystyki kulturowej, jednak niezależnie od tego na omawianym terenie można wykreować w oparciu o dziedzictwo kulturowe i aktualny potencjał szereg ciekawych lokalnych produktów turystycznych, mogących stanowić atrakcje dla przejeżdżających tędy turystów.

Istotny mankament z zakresie organizacji i promocji turystyki stanowi fakt nie posiadania przez powiat i samo miasto Turek ogólnodostępnej informacji turystycznej, co nie sprzyja zwiększaniu się orientacji turystów w zakresie potencjalnych atrakcji i ich zainteresowania nimi. Obecność takiej instytucji w mieście, choćby działającej na zasadzie informacji telefonicznej mogłaby znacząco poprawić sytuację w tym zakresie.

Mikroregion posiada dobre położenie komunikacyjne: w pobliżu przebiega autostrada A-2, łącząca dziś Poznań z Łodzią, a w najbliższej przyszłości także Warszawę z Berlinem, ponadto przecina go Droga Krajowa 72 z Łodzi do Konina, a Turek łączy z niedalekim Sieradzem Droga Krajowa nr 83. Dla zwiększenia zainteresowania turystów atrakcje turystyczne regionu powinny zostać oznaczone przy zjazdach z tych dróg. Problemem w zakresie bazy noclegowej jest zupełny brak hoteli średniej (3*) oraz wyższych kategorii

(4 i 5*). W celu podniesienia atrakcyjności turystycznej zalecane byłoby zdecydowanie aktywniejsze promowanie dziedzictwa kulturowego regionu i jego współczesnych atrakcji, związanych z życiem gospodarczym w stałych punktach informacji oraz zapewnienie możliwości ich zwiedzania przez stworzenie i monitoring takiej oferty we współpracy z zakładami. Z kolei stworzenie stałej oferty kuchni regionalnej w oparciu o tradycyjne potrawy zwiększyłyby zainteresowanie turystów przedłużeniem pobytu w Turku, Dobrej lub Tuliszkowie przynajmniej do kilku godzin.

3. Powiat Krotoszyński jako destynacja turystyki kulturowej

Aktualnie jedynymi obiektami na terenie powiatu, wykorzystywanymi w ograniczonym stopniu w ofercie turystyki kulturowej, są dwa, zlokalizowane w samym mieście Turek: kościół pw. Najświętszego Serca PJ w Turku, posiadający cenne wyposażenia z I połowy XX wieku, autorstwa znanego krakowskiego artysty, Józefa Mehoffera, a także jedyne muzeum w mikroregionie: Muzeum Rzemiosła Tkackiego. Turyści- pasjonaci przyjeżdżają także do Turku jako uczestnicy lub widzowie kilku regularnych eventów kultury masowej, przede wszystkim Turkowskich Prezentacji Teatrów Ulicznych, ale także organizowanych przez muzeum warsztatów twórczości tkackiej dla amatorów.

Turystyka dziedzictwa kulturowego

Najważniejszą atrakcją w regionie z punktu widzenia tej formy turystyki kulturowej jest polichromia Józefa Mehoffera umieszczona w Kościele Najświętszego Serca Pana Jezusa w Turku. Turkowski kościół to jednocześnie jedyne miejsce, w którym ten wszechstronnie uzdolniony artysta skomponował integralną całość wnętrza sakralnego: zarówno polichromię, jak i obrazy, stacje drogi krzyżowej i witraże pozostawiając tu tym samym dzieła w każdym rodzaju sztuki, którą się posługiwał.

Turystyka eventowa

W regionie odbywa się kilka ciekawych eventów kulturalnych, mogących zainteresować każdorazowo różne grupy osób, zainteresowanych poszczególnymi dziedzinami twórczości na poziomie profesjonalnym lub amatorskim. W pierwszej z tych grup na uwagę zasługują Turkowskie Prezentacje Teatrów Ulicznych oraz Przegląd Studenckich Etiud Filmowych „Klaps”, które już teraz co roku przyciągają zainteresowanych z regionu i spoza niego, stanowią zatem w ograniczonej skali magnes dla miłośników turystyki filmowej i teatralnej. W drugiej grupie należy wspomnieć Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Włodzimierza Pietrzaka, a także Ogólnopolski Przegląd Nieprofesjonalnej Twórczości Tkackiej - szczególnie na tę ostatnią imprezę zjeżdżają amatorscy twórcy z różnych części kraju przez co można uznać ją także za udaną propozycję w zakresie turystyki hobbystycznej, ale i kreatywnej. Szersza promocja tych eventów w powiązaniu ze stworzeniem pakietów pobytowych dla ich uczestników mogłaby zwiększyć atrakcyjność miasta Turek jako celu turystyki eventowej, co – uwzględniając aktualny wachlarz ofert oraz istniejący ruch turystyczny generowany przez te imprezy - wydaje się największą jego szansą w dziedzinie turystyki kulturowej.

Turystyka tematyczna

Szereg interesujących siedzib szlacheckich, jak były majątek w Chocimiu, zespół pałacowo-parkowy w Chylinie, dwór Kurnatowskich w Brudzewie, pałac Kozuchowskich w Brudzyniu, dwór w miejscowości Długa Wieś Wartska, rezydencja Zerbstów w Dobrej, folwark w Foleszu, zespół dworski w Kawęczynie - lepiej lub gorzej zachowanych, mógłby – po opracowaniu wątków biograficznych dawnych mieszkańców - posłużyć za podstawę do

utworzenia wirtualnego szlaku ziemiańskiego ziemi turkowskiej lub niektóre z nich mogłyby zostać włączone w większy szlak tego rodzaju, obejmujący np. ziemię kaliską lub/i łęczycką.

Region Turkowski posiada także grupę ciekawych obiektów sakralnych, posiadających piękną formę architektoniczną, są wśród nich zarówno kościoły murowane, jak i drewniane. To jej potencjał wydaje się w tym regionie najbogatszy: w ramach waloryzacji przypadło na niego 18 punktów w pierwszej kategorii. Na większą uwagę z pewnością zasługuje i tym razem kościół Najświętszego Serca Pana Jezusa w Turku, który mógłby stać się kluczowym obiektem lokalnego szlaku o tematyce sakralnej. Innym ciekawym obiektem tego szlaku mógłby stać się kościół Narodzenia NMP w Wyszynie, posiadający m. in. cenny obraz Bogarodzicy Czuwającej nad Dzieciątkiem. Do ciekawszych obiektów zaliczyć można również kościoły w Tuliszkowie, Brudzewie i innych miejscowościach.

Szereg niewykorzystywanych dotychczas w turystyce ciekawych wątków historycznych, jak dawniejsza wielowiekowa kościelna przynależność Turku i okolic, bitwa pod Dobrą z okresu konfederacji barskiej oraz powstańcza aktywność miejscowej ludności w roku 1863, a zwłaszcza industrialna przeszłość (tkactwo) i współczesność (odkrywkowe wydobywanie węgla, elektrownia) mogłyby zostać zagospodarowane albo w ramach **historycznego multitematycznego szlaku ziemi turkowskiej**, albo pojedynczo, jako elementy **szlaków tematycznych** o większym zasięgu, np. historycznego Szlaku Powstania Styczniowego albo Szlaku Rzemiosła Tkackiego i Włókiennictwa w centralnej Polsce. Ten ostatni mógłby przebiegać na przykład od muzeum w podkaliskim Opatówku Turek (i obejmować tu obok Muzeum Tkactwa także trasę turkowskich miejskich relikwów wytwórczości i kolonizacji tkackiej), przez Łódź z jej fabrykami i tematycznym muzeum do Żyrardowa.

Turystyka muzealna

Stanowi jedną z mniej widocznych w powiecie form ruchu turystycznego, natomiast można ją wyodrębnić w sferze potencjału, ze względu na aktywność muzeum w Turku w dziedzinie wystaw i eventów oraz jego zauważalny wpływ na turystyczną promocję miasta i okolic. Unikalne eksponaty związane z historią tkactwa mogą znacznie poszerzyć wiedzę turysty na ten temat, zapoznając go jednocześnie z wiodącym profilem gospodarczym w nowożytnej historii tego regionu.